

Katarzyna Szopik-Depczyńska

Rola rządu polskiego w kształtowaniu działalności badawczo-rozwojowej

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 6, 569-581

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Katarzyna Szopik-Deczyńska

ROLA RZĄDU POLSKIEGO W KSZTAŁTOWANIU AKTYWNOŚCI BADAWCZO-ROZWOJOWEJ

We współczesnej gospodarce, kładącej nacisk na zarządzanie wiedzą, wydatki na prace badawcze i rozwojowe są jednym z najistotniejszych elementów decydujących o rozwoju przedsiębiorstwa. Fakt ten skłania przedsiębiorstwa do coraz szerszego angażowania się w działalność badawczą i rozwojową.

Wprowadzenie motywacji finansowej dla przedsiębiorców ma na celu zwiększenie ich nakładów na B+R, a dzięki temu zwiększenie innowacyjności poprzez transfer nowych technologii ze sfery nauki do gospodarki oraz wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących produkty lub usługi na podstawie nowych rozwiązań technologicznych¹. Ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej², której zadaniem jest regulacja funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność badawczo-rozwojową i innowacyjną w aktualnej rzeczywistości gospodarki rynkowej, proponuje dwa zasadnicze instrumenty stymulujące przedsiębiorstwa do podnoszenia poziomu tej aktywności:

- instrumenty podatkowe,
- bezpośrednie wsparcie finansowe.

W polskiej rzeczywistości gospodarczej bezpośrednio wsparcie finansowe działalności badawczo-rozwojowej najczęściej realizowane jest poprzez kredyt technologiczny, opisany w dalszej części artykułu, oraz granty polegające na finansowaniu

¹ *Strategia zwiększania nakładów na B+R w celu osiągnięcia założeń Strategii Lizbońskiej*, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Innowacyjności, Warszawa 2004, s. 11.

² Ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej z 25 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 179, poz. 1484).

lub współfinansowaniu projektów badawczych lub celowych wybranych w drodze konkursu, co przy bardzo trudnej sytuacji budżetowej nie może przynieść zauważalnych efektów makroekonomicznych. Charakter bezzwrotnego przysporzenia finansowego mają również instrumenty wspierania proponowane w sektorowych programach operacyjnych. Instrumenty te obejmują stosunkowo niewielką grupę przedsiębiorców, posiadających odpowiedni potencjał intelektualny i umiejętności umożliwiające przygotowanie specjalnej dokumentacji wymaganej w procedurach funduszy strukturalnych³.

Jeżeli chodzi natomiast o pierwszą grupę instrumentów – instrumenty podatkowe – to dla zwiększenia poziomu innowacyjności *Strategia zwiększania nakładów na B+R w celu osiągnięcia założeń Strategii Lizbońskiej* proponowała zastosowanie następujących instrumentów motywacyjnych⁴:

- a) odliczenie nakładów na określone rodzaje działalności B+R od podstawy opodatkowania;
- b) opóźnienie terminu płatności zobowiązań podatkowych, np. poprzez przyspieszoną lub natychmiastową amortyzację;
- c) technologiczny kredyt podatkowy, polegający na możliwości sfinansowania przez przedsiębiorcę technologii wdrożeniowej z kredytu spłacanego przez niego z przyrostu wpływów podatkowych na rzecz Skarbu Państwa, równego przynajmniej wartości zaciągniętego kredytu;
- d) rozważenie odstąpienia od zwolnienia z podatku VAT usług naukowo-badawczych i obciążenie ich stawką podatkową na poziomie 0% na zasadach zgodnych z przepisami Unii Europejskiej.

Warto zaznaczyć, że instrumenty podatkowe pozwalają samym przedsiębiorstwom ocenić, jakie działania dają największe szanse na odniesienie sukcesu gospodarczego, podczas gdy system grantów koncentruje się na priorytetach określanych często arbitralnie przez władze publiczne⁵.

Dla osiągnięcia założonych celów, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. Nr 179, poz. 1484), wprowadzono szereg zmian w przepisach podatkowych, które to zmiany weszły w życie z dniem 1 stycznia 2006 r. Ustawa, zmieniona przez ustawę z dnia

³ *Strategia zwiększania nakładów na B+R w celu osiągnięcia założeń Strategii Lizbońskiej*, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Innowacyjności, Warszawa 2004, s. 11.

⁴ *Ibidem*, s. 11-12.

⁵ *Ibidem*, s. 11.

12 maja 2006 r. o zmianie ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 723), która weszła w życie dnia 5 lipca 2006 r., znowelizowała przepisy podatkowe, które obowiązują z mocą wsteczną od początku roku 2006.

Cel główny ustawy to wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki poprzez wzrost nakładów sektora prywatnego na badania i rozwój oraz poprawa efektywności gospodarowania środkami publicznymi przeznaczonymi na B+R. Cel ten zostanie zrealizowany m.in. poprzez cele cząstkowe zdefiniowane jako⁶:

- rozwój prywatnego sektora badawczo-rozwojowego,
- wzrost efektywności wykorzystywania środków publicznych przeznaczonych na działalność badawczo-rozwojową,
- zwiększenie zainteresowania działalnością badawczo-rozwojową podmiotów sektora prywatnego wyrażone wzrostem nakładów przedsiębiorstw na tę sferę.

Znowelizowana ustawa wprowadziła cztery zasadnicze instrumenty podatkowe, których zadaniem jest wspieranie sfery B+R w przedsiębiorstwach⁷:

- a) skrócenie okresu amortyzacji zakończonych prac badawczo-rozwojowych z 36 miesięcy do 12 miesięcy;
- b) wliczenie wydatków na prace badawczo-rozwojowe w koszty uzyskania przychodów niezależnie od wyniku, jakim się zakończyły;
- c) odliczanie od podstawy opodatkowania wydatków na zakup nowej technologii;
- d) opodatkowanie 22-procentową stawką podatku VAT usług naukowo-badawczych.

Ponadto znowelizowana ustawa ułatwia przedsiębiorcom dostęp do nowych technologii i wspiera prace badawczo-rozwojowe odpowiadające potrzebom gospodarki. Stworzyła również korzystniejsze dla przedsiębiorców przepisy w zakresie ulgi podatkowej na zakup nowej technologii poprzez wyłączenie ulgi podatkowej na zakup nowej technologii spod regulacji europejskich dotyczących pomocy publicznej i udostępnienie jej wszystkim przedsiębiorcom na takich samych warunkach, bez tworzenia grup uprzywilejowanych. Ustawa w swoim dotychczasowym

⁶ W. Baj, I. Pietucha, *Ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej*, Gazeta Innowacje, rok 2006, nr 29, s. 10.

⁷ Ustawa z dnia 12 maja 2006 r. o zmianie ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 723).

wym brzmieniu umożliwiała odliczenia od podstawy opodatkowania wydatków przeznaczonych na nabycie nowej technologii w wysokości⁸:

- 50% ceny zakupu nowej technologii w przypadku mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw,
- 30% w przypadku pozostałych podmiotów.

Nowelizacja ustawy ujednotacza wysokość odpisu, wprowadzając dla wszystkich przedsiębiorstw możliwość pomniejszenia podstawy opodatkowania o 50% ceny nowej technologii. Odliczeń na zakup nowej technologii można dokonywać w ciągu 3 kolejnych lat podatkowych. Prawa do odliczeń (ulgi) nie nabywają podatnicy, którzy prowadzą działalność na terenie specjalnej strefy ekonomicznej na podstawie zezwolenia.

Dzięki ustawie istnieje możliwość zaliczenia kosztów prac rozwojowych poniesionych w roku podatkowym do kosztów uzyskania przychodów w roku podatkowym, w którym zostały zakończone, o ile nie są uznane za wartości niematerialne i prawne w rozumieniu art. 22b ust. 2 pkt 2 lub art. 16b ust. 2 pkt 3 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Jeśli prace rozwojowe mogą być uznane za wartości niematerialne i prawne, wówczas wydatki nań poniesione zaliczyć należy do kosztów uzyskania przychodów poprzez odpisy amortyzacyjne⁹.

Ustawa wprowadziła zmiany w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych. Zmiana umożliwia szybsze amortyzowanie kosztów prac rozwojowych zakończonych wynikiem pozytywnym. Obecnie zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych (art. 16b ust. 2 pkt 3), możliwa jest amortyzacja kosztów prac rozwojowych zakończonych wynikiem pozytywnym, który może być wykorzystany na potrzeby działalności gospodarczej podatnika, jeżeli¹⁰:

- a) produkt lub technologia wytwarzania są ściśle zdefiniowane, a dotyczące ich koszty prac rozwojowych wiarygodnie określone;
- b) techniczna przydatność produktu lub technologii została przez podatnika odpowiednio udokumentowana i na tej podstawie podatnik podjął decyzję o wytwarzaniu tych produktów lub stosowaniu technologii;

⁸ K. Gulda, *Rozwój firmy przez innowacje. Ustawa o niektórych formach wspierania działalności gospodarczej*, Materiały Konferencyjne V Krajowego Forum Informacyjno-Edukacyjnego dla MŚP, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Departament Innowacyjności, Warszawa 2005, s. 9.

⁹ *Innowacyjność płaci. Nowe odliczenia podatkowe dla firm*, Poradnik Podatnika, Wyd. Wiedza i Praktyka sp. z o.o., Warszawa 2006, s. 76.

¹⁰ A. Radziejowska, K. Kornosz, *Rozwiązania podatkowe dla firm wdrażających innowacje. Zmiany w ustawie o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej*, Biuletyn Euro Info Centre, nr 2 (84), maj 2006, s. 4.

c) z dokumentacji dotyczącej prac rozwojowych wynika, że koszty prac rozwojowych zostaną pokryte przez spodziewane przychody ze sprzedaży tych produktów lub zastosowania nowych technologii.

Należy również zauważyć, że okres amortyzacji zakończonych prac uległ skróceniu z 36 miesięcy do 12 miesięcy.

Poniesione przez podatnika (zarówno osobę fizyczną, jak i prawną) wydatki na rzecz prowadzonych prac badawczo-rozwojowych mogą zostać wliczone w koszty uzyskania przychodów, o ile nie mogą być one uznane za wartości niematerialne i prawne. Ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej doprecyzowała w tym względzie dotychczasowe regulacje. Dotychczas tylko te wydatki na prace rozwojowe, które doprowadziły do uzyskania nowego produktu lub nowej technologii, podlegały amortyzacji. Powodowało to sytuację, w której wydatki na przedsięwzięcia rozwojowe nie zakończone sukcesem w postaci powstania nowego produktu lub nowej technologii, które mogłyby być wprowadzone na rynek, musiały być finansowane z zysku osiągniętego przez przedsiębiorcę z pozostałych dziedzin jego aktywności gospodarczej. Jedynym warunkiem zaliczenia kosztów prac badawczo-rozwojowych do kosztów uzyskania przychodów było zakończenie ww. prac. Po nowelizacji nie ma już znaczenia rezultat, jakim zakończą się prace, i czy ich efekt w postaci produktu lub technologii zostanie wdrożony do produkcji lub bezpośredniego zastosowania. Nie jest również wymagane, aby wyniki prac znalazły odzwierciedlenie w przychodach przedsiębiorstwa, tzn. żeby przychody uzyskiwane w wyniku prowadzonych badań pokryły koszty ich przeprowadzenia¹¹.

Przed wprowadzeniem nowych regulacji prawnych podatnicy prowadzący działalność naukowo-badawczą nie mieli możliwości odliczenia podatku VAT od nabywanych towarów i usług. Usługi te były zwolnione z podatku VAT, co stanowiło barierę dla współpracy jednostek badawczo-rozwojowych z innymi podmiotami gospodarczymi. Utrata możliwości odliczenia podatku VAT powodowała zwiększanie kosztów prowadzonych działań i badań naukowych¹². Od 1 stycznia 2006 r. wprowadzono VAT na usługi naukowo-badawcze – stawka wynosi 22%. Oczywiście najkorzystniejsza byłaby stawka 0%, jednak ze względu na dążenia Unii Europejskiej do ujednolicenia stawek podatku VAT w całej Europie mało prawdo-

¹¹ Ibidem, s. 4.

¹² T. Pyrc, *Ustawa o wspieraniu działalności innowacyjnej*, Biuletyn Informacji Publicznej nr 131, Warszawa 2005, s. 9.

podobne wydaje się wynegocjowanie przez Polskę takiej stawki. Dlatego też Polska będzie dążyć do wynegocjowania stawki preferencyjnej w wysokości 7%¹³.

Dodatkowo, środkami finansowymi na naukę dysponuje w Polsce minister właściwy do spraw nauki (obecnie Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego). Finansowaniu podlegają działania na rzecz realizacji polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, a w szczególności badań naukowych, prac rozwojowych i realizacji innych zadań szczególnie ważnych dla postępu cywilizacyjnego. Ze środków przeznaczonych na naukę finansowaniu podlegają¹⁴:

- inwestycje na badania naukowe i prace rozwojowe,
- projekty badawcze i celowe,
- współpraca naukowa z zagranicą oraz działalność wspomagająca badania.

Finansowanie projektów badawczych obejmuje projekty zamawiane, własne oraz rozwojowe mające na celu wykonanie zadania badawczego stanowiącego podstawę do zastosowań praktycznych, natomiast finansowanie działalności wspomagającej badania obejmuje m.in.:

- sporządzanie ekspertyz, opinii i ocen naukowych,
- tworzenie, przetwarzanie, udostępnianie i upowszechnianie informacji naukowych i naukowo-technicznych,
- upowszechnianie, promowanie i popularyzowanie osiągnięć naukowych lub naukowo-technicznych,
- promowanie przedsięwzięć innowacyjnych wykorzystujących wyniki badań naukowych lub prac rozwojowych.

Polska polityka innowacyjna dotychczas nie motywowała przedsiębiorstw do inwestowania w badania i rozwój, jak również do wprowadzania nowych technologii. Chcąc zmienić ten stan, w ustawie o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej oprócz wspomnianych wyżej instrumentów przewidziane są inne rozwiązania mające na celu podniesienie konkurencyjności gospodarki w zakresie B+R.

Instrumentem finansowym mającym zachęcić przedsiębiorstwa do inwestowania w nowe technologie, prace badawcze i rozwojowe oraz wdrażanie ich wyników w produkcji nowych wyrobów lub świadczeniu nowych usług ma być kredyt techno-

¹³ P. Kowalczyk, *Usługi naukowo-badawcze*, VAT i Akcyza, rok 2006, nr 4, Wyd. Trendy, Warszawa 2006, s. 32.

¹⁴ Ustawa o zasadach finansowania nauki z dnia 8 października 2004 (Dz. U. 2004, Nr 238, poz. 2390).

logiczny. Wprowadzając to rozwiązanie, rząd miał na celu wsparcie i przyspieszenie transferu innowacyjnych technologii z ośrodków badawczych do firm¹⁵.

Kredyt technologiczny udzielany jest na finansowanie inwestycji technologicznych polegających na¹⁶:

- zakupie nowej technologii, jej wdrożeniu i uruchomieniu,
- pracach badawczo-rozwojowych nad nowymi lub zmodernizowanymi wyrobami/usługami,
- wdrożeniu własnej nowej technologii i uruchomieniu w oparciu o nią produkcji.

Przy czym przez nową technologię rozumie się wiedzę technologiczną w postaci wartości niematerialnych i prawnych, w szczególności wyników badań naukowych, która umożliwia prace rozwojowe, a w rezultacie wytwarzanie nowych lub udoskonalonych wyrobów lub usług, które nie są stosowane na świecie dłużej niż 5 lat¹⁷.

Kredyt technologiczny udzielany jest przez Bank Gospodarstwa Krajowego ze środków Funduszu Kredytu Technologicznego¹⁸. Art. 4 ustawy mówi, iż kredyt technologiczny udzielany jest na warunkach nie odbiegających od warunków oferowanych na rynku, z zastrzeżeniem możliwości częściowego umorzenia kwoty kapitału kredytu. Udział własny przedsiębiorcy w finansowaniu inwestycji technologicznej, na którą będzie udzielony kredyt technologiczny, nie może być mniejszy niż 25% wartości tej inwestycji, przy czym udziału własnego nie mogą stanowić środki, które zostały uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z udzieloną pomocą publiczną, w szczególności w formie kredytów, dopłat do oprocentowania kredytów, a także gwarancji lub poręczeń, na warunkach korzystniejszych od

¹⁵ R. Pulsakowski, *Pomoc publiczna i fundusze pomocowe dla innowacyjnych przedsiębiorstw*, Fundusze Europejskie, rok 2006, nr 4, s. 23.

¹⁶ Materiały informacyjne Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych, www.kpk.pl

¹⁷ L. Labocha, *Kredyt technologiczny szansą na rozwój firmy*, Prawo Przedsiębiorcy, rok 2005, nr 51-52, s. 77.

¹⁸ Na Fundusz Kredytu Technologicznego składają się: dotacje celowe z budżetu państwa określane corocznie w ustawie budżetowej, spłaty rat kapitałowych kredytów technologicznych, prowizje za udzielanie kredytów technologicznych, odsetki od lokat środków Funduszu w bankach, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz inne wpływy; Ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej z 25 lipca 2005 r., art. 10.

oferowanych na rynku. Ponadto wysokość kapitału kredytu technologicznego nie może przekroczyć równowartości w złotych kwoty 2 mln euro.

Kredytu technologicznego nie udziela się przedsiębiorcom, którzy znajdują się w trudnej sytuacji ekonomicznej lub w okresie restrukturyzacji realizowanej z udziałem pomocy publicznej, chyba że jest to mikroprzedsiębiorca lub mały przedsiębiorca¹⁹.

Bank Gospodarstwa Krajowego dokonuje umorzenia części kredytu technologicznego w ratach w wysokości odpowiadającej 20% wartości netto wskazanej na przedkładanych przez kredytobiorcę, nie częściej niż dwa razy w roku, fakturach dokumentujących dokonanie sprzedaży towarów lub usług powstałych w wyniku inwestycji technologicznej finansowanej z kredytu technologicznego wraz z potwierdzeniem dokonania zapłaty. Całkowita kwota umorzenia kredytu nie może jednak przekroczyć:

- a) równowartości w złotych 1 mln euro przeliczonej według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski na dzień dokonania umorzenia;
- b) 50% kwoty wykorzystanego kapitału kredytu technologicznego;
- c) w danym roku kalendarzowym – iloczynu 10% kwoty kapitału wykorzystanego kredytu technologicznego i liczby lat, które upłynęły od dnia udzielenia przedsiębiorcy kredytu technologicznego;
- d) 30% wydatków na realizację inwestycji technologicznej w Warszawie lub Poznaniu;
- e) 40% wydatków w przypadku inwestycji technologicznej realizowanej we Wrocławiu, Krakowie lub Gdańsku-Gdyni-Sopocie;
- f) 50% wydatków na pozostałych, niewymienionych obszarach.

Co warto podkreślić, pomoc w formie umorzenia podlega sumowaniu z inną pomocą publiczną uzyskaną przez przedsiębiorcę w innych formach oraz z innych źródeł, przeznaczoną na inwestycję technologiczną będącą przedmiotem kredytu

¹⁹ Przedsiębiorca w trudnej sytuacji ekonomicznej to przedsiębiorca: a) którego wielkość niepokrytej straty z lat ubiegłych łącznie z wynikiem finansowym roku bieżącego przewyższa 50% wartości kapitału zakładowego i wielkość straty w ostatnim roku obrotowym przewyższa 25% wartości kapitału zakładowego – w przypadku spółki kapitałowej; b) którego wielkość straty przewyższa 50% wartości majątku spółki stanowiącego mienie wniesione jako wkład lub nabyte przez spółkę i wielkość straty w ostatnim roku obrotowym przewyższa 25% wartości tego majątku – w przypadku spółki niebędącej spółką kapitałową; c) który spełnia kryteria kwalifikujące się do wszczęcia wobec niego postępowania upadłościowego; Ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej z 25 lipca 2005 r. Dz. U. Nr 179, poz. 1484, art. 2, ust. 13.

technologicznego lub na tworzenie nowych miejsc pracy związanych z tą inwestycją i nie może ona przekroczyć limitów, o których mowa w ustawie (art. 6, ust. 4).

Z kolei ust. 8 powyższego artykułu ustawy informuje, iż umorzeniem mogą być objęte, pomniejszone o należny podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, wydatki poniesione w związku z realizacją inwestycji technologicznej, udokumentowane zapłaconymi fakturami²⁰:

- a) na zakup, na warunkach rynkowych, nowych lub używanych środków trwałych, z wyłączeniem środków transportu;
- b) na rozbudowę lub modernizację istniejących środków trwałych;
- c) na instalację i uruchomienie środków trwałych;
- d) na prace przedrealizacyjne, w tym niezbędne studia, ekspertyzy, koncepcje, projekty techniczne bezpośrednio i wyłącznie związane z wdrożeniem nowej technologii, w oparciu o którą jest realizowana inwestycja technologiczna finansowana kredytem technologicznym oraz koszty produkcyjne niezbędne do legalizacji technologicznej produktu (wyrobu lub usługi) powstałego w wyniku tej inwestycji;
- e) na zakup wartości niematerialnych i prawnych w formie: patentów, licencji, nieopatentowanej wiedzy technicznej, technologicznej lub z zakresu organizacji i zarządzania, które w przypadku przedsiębiorcy nie będącego mikroprzedsiębiorcą, małym lub średnim przedsiębiorcą nie mogą przekroczyć 25% wydatków, o których mowa w punkcie 1 i 2, pod warunkiem, że:
 - będą stanowić własność kredytobiorcy i będą przez niego wykorzystywane wyłącznie w podregionie w rozumieniu przepisów o Nomenklaturze Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), w którym zrealizowana została inwestycja technologiczna finansowana kredytem technologicznym, przez okres co najmniej 5 lat od dnia zakończenia inwestycji,
 - zostały nabyte od osób trzecich na warunkach rynkowych,
 - podlegają amortyzacji zgodnie z przepisami podatkowymi.

Kredyt technologiczny jest bez wątpienia jedną z ważniejszych propozycji rządu mających na celu aktywizację działalności B+R w polskich przedsiębiorstwach. Jest on niewątpliwie szansą dla przedsiębiorców, którym kwestia rozwoju technologicznego i pobudzania sfery badawczo-rozwojowej nie jest obca. Należy w tym miejscu jednak dodać, iż zasadniczą kwestią w przypadku instrumentów wspierających jest konsekwencja i chęć skorzystania z proponowanych przez rząd rozwiązań.

²⁰ A. Radziejowska, K. Kornosz, *Kredyt technologiczny w Banku Gospodarstwa Krajowego*, Biuletyn Euro Info Centre, nr 2 (84), maj 2006, s. 7.

W ostatnim kwartale 2003 roku zlecono i wykonanych zostało szereg ekspertyz, które stały się podstawą do dyskusji na temat sytuacji społeczno-gospodarczej Polski. Przygotowane wówczas prognozy zainicjowały opracowanie *Założeń do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013*. 27 kwietnia 2004 roku zostały one przyjęte przez Radę Ministrów. Założenia te stały się tematem wielu regionalnych i sektorowych debat i konsultacji społeczno-gospodarczych, również z przedstawicielami Komisji Europejskiej. Wstępny projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 został zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 11 stycznia 2005 r. Ostateczny Narodowy Plan Rozwoju 2007-2013 został zatwierdzony przez Radę Ministrów 6 września 2006 roku. W roku 2006 nastąpiło przeprowadzenie wszystkich przygotowań instytucjonalnych i operacyjnych warunkujących kompleksowe podjęcie realizacji Planu od początku 2007 roku.

W odróżnieniu od Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006, który był dokumentem programującym wykorzystanie przez Polskę funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest strategią obejmującą całokształt działań rozwojowych kraju, bez względu na pochodzenie środków finansowych. Tak więc poza przedsięwzięciami współfinansowanymi z budżetu UE, uwzględnione w niej będą działania finansowane wyłącznie z zasobów krajowych. Przy opracowywaniu NPR 2007-2013²¹ uwzględnione zostaną cele zawarte między innymi w:

- narodowej strategii rozwoju regionalnego,
- strategiach sektorowych,
- strategiach rozwoju województw,
- programach wieloletnich,
- koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- założeniach polityki naukowej i naukowo-technicznej państwa oraz założeniach polityki innowacyjnej państwa.

Dokument ten zawiera również prognozy i oceny możliwego wpływu NPR 2007-2013 na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki, z uwzględnieniem roli prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwach.

Spośród 15 programów operacyjnych służących realizacji założeń NPR na lata 2007-2013 największe znaczenie z punktu widzenia tematyki aktywizacji sektora B+R ma **Program Operacyjny „Innowacyjna gospodarka”**²².

²¹ Więcej na temat Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 na stronie www.npr.gov.pl.

²² *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 28 lipca 2006.

PO Innowacyjna Gospodarka (PO IG) został przyjęty przez Radę Ministrów 19 grudnia 2006 roku. Stanowi on jeden z elementów systemu służącego efektywnemu wykorzystaniu przez Polskę środków strukturalnych UE w latach 2007-2013. PO IG koncentruje się na dwóch podstawowych celach – wzroście gospodarczym i zatrudnieniu, przy zachowaniu pełnej zgodności z celami zrównoważonego rozwoju.

Cel główny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, przyjęte na podstawie założeń ujętych w krajowych dokumentach strategicznych. Ich analiza pozwoliła na sformułowanie i przyjęcie następujących celów szczegółowych służących rozwojowi polskiej gospodarki, dotyczących również sfery B+R. Są nimi:

1. Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw poprzez aktywizację sfery B+R.
2. Wzrost konkurencyjności polskiej nauki.
3. Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym.
4. Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki na rynku międzynarodowym.
5. Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy.

Opis priorytetów w poszczególnych celach szczegółowych zawiera schemat 1.

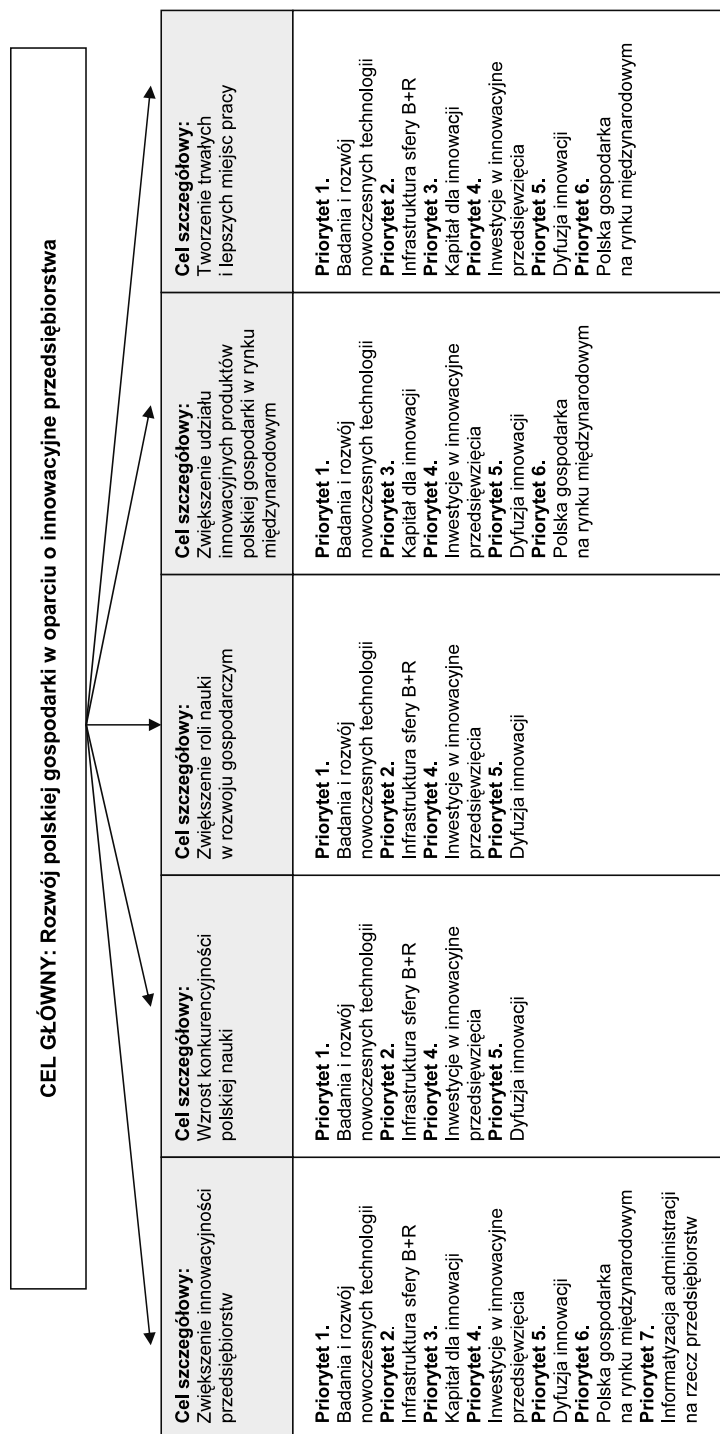
Strukturę nakładów na realizację poszczególnych priorytetów przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Struktura nakładów na realizację poszczególnych priorytetów w PO IG

Priorytet	Razem środki publiczne	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Publiczne środki krajowe	Udział Priorytetu w alokacji na PO IG (%)
1	1314,27	1117,13	197,14	15,95
2	1314,27	1117,13	197,14	15,95
3	403,15	342,68	60,47	4,89
4	2760,05	2346,04	414,01	33,49
5	834,00	708,90	125,10	10,12
6	462,14	392,82	69,32	5,61
7	823,53	700,00	123,53	9,99
8	329,64	280,20	49,45	4,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.

Schemat 1. Cele szczegółowe oraz priorytety w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka



Źródło: Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006, s. 68.

Strategia Lizbońska postawiła za cel krajom członkowskim UE stworzenie najbardziej konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy. Założenie to ma być zrealizowane do roku 2010. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 ma być zachętą do rozwoju przedsiębiorczości dzięki wykorzystaniu odpowiednich instrumentów oraz rozwoju działalności B+R zwiększającej innowacyjność krajowej gospodarki. Ponadto plan ten przyczyni się do wzrostu potencjału badawczo-rozwojowego, kreowania wiedzy i transferu technologii. Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2004-2006 zakładał poziom nakładów na naukę na poziomie 1,5%, przy czym ich poziom według Strategii Lizbońskiej miałby osiągnąć do 2010 roku 3% PKB. NPR na lata 2007-2013 uwzględnia wzrost nakładów na sferę B+R docelowo sięgającą 3% PKB w roku 2013, z czego 2% stanowiłyby środki unijne i prywatne. Ten niezwykle ambitny cel powinien być wspierany przez wprowadzenie szeregu instrumentów ekonomiczno-finansowych zachęcających przedsiębiorców do inwestowania w sferę badawczo-rozwojową. Polityka gospodarcza zawarta w NPR na lata 2007-2013 ukierunkowana na zaktywizowanie sfery B+R powinna stać się w najbliższych latach priorytetem.

THE KEY ROLE OF POLISH GOVERNMENT IN STIMULATING RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

Summary

In modern economy, focused on knowledge management, capital expenditure on R&D is the key element that creates the growth of enterprise. This simple fact forces government to create the tools which stimulates R&D activity. This particular article is taking up the subject of the tools both fiscal and direct used by Polish government to support R&D activity in national enterprises.

Translated by Katarzyna Szopik-Depczyńska